

1 Tímoti

Tímotima itáíq-itaiq iyábá

wenánikoraa-nakonopaq Póroma

ánná-naupaq Arómubaq agatáíye.

1-2 kemá Póroma Ítu Káríqtoni timátíkarai-nakoe. Áánûqtugaraq Ítu Káríqtogaraq ketáái kúmiq-yataapike kanaaráq tiwiránîn-nakoratae. min-íráqó-qtátááqtábá ketáá awé kéunataama minná Ítu Káríqtoe. Áánûqtugaraq Ítu Káríqtogaraq yenákámá kemmá timátíkarai-nakoma tiwíkaaye. íbêqa Tímoninopaq kágayaune. kerátámá mimórá itáíq-itaiq í-yátááqá yáíkaa qéuyapoana wemá áraimma ketáanikaa kéíye. Tímotio, ketiborátámá Áánûqtugaraq kerátái uyátárai-nakogaraq yeqtí íráqô-qtataakogaraq paru-yátáákáráq yeqtí kaayoné-yátáákáráq emmá amígáae téq kéitaune.

³ Ipítiani-marabaq emmá máikaae téq kéitaune. Maaterónia-marupaq kéweqa minnáyataaba emmá akoqnáá umá timá ámikaune. yaímma-wayukama Ipítiani-marabaq máa-yuma káqo-qtataaqa keyiraatebo emá timá yímínata ímira-oro.

⁴ emá timá yímínata yeráwáqtí maníqá paábaq keyuweta yeqtí yítaubikoni taíbaq-yiwiqa paábaq yúwáaro. mi-qtátáákómá waayúkama mamá unítípi yíkáitata yemá Áánûqtuni aammá aónáiyatabama íma wááe.

⁵ paá itáíq-itaiq éqtaama Áánûqtumma kanaaráq aónanunatae. ketáá wekáq áraimma itáíq-itaiq

éqtaama káqo-yuma tirummá yimíyábátáámá ketáái tirunóbáqá otaakáráq íma wáiyé. Áánûqtun-aurakaq agaemá íma wáiyé.

⁶ yaímma-wayukama íráqôn-apake yuwéta paábaq kóureta neginaagí-aimma téite urááe.

⁷ yeráwáqá Áánûqtuni ámáan-aimma yirááti-wayukama auránéta kéomanibo yemá ten-áikómmá íma kétagae. yeráwáqá “itáíq-itaiq kéune” tena-áikómmá íma kétagae.

⁸ ketáámá kéitaunatae. Áánûqtuma ákáiniq umá wení ámáan-aimma ketáámá kéwareqtaama ámáan-aimma íráqô-qtataare.

⁹ taákaq máráaro. ámáan-aimma íráqô-kayukayaba íma tarôq uráimanibo ámáan-aimma táí-wayukama náayuwabi ámáan-aimma aratínéta o-yúyábá tarôq uráiyé. mi-yúmá yeqtí yinóbo-yuwabi káqo-kayukama yíkamma képuyeta

¹⁰ yemá kebó-yátááqá aaragáráq waagógáráq iyápógaraq tarôq kéowana iyápóma moyámmá kémayaawana yeqtábá ámáan-aimma tarôq uráiyé. mi-yúmá kaaqaari-áímmá téta káqo-yuyaba kaaqaari-áímmá téta yegáráq arupú-aiqtaba awéqtátuwaakayukayaba ámáan-aimma tarôq uráiyé.

¹¹ arupú-aimma minná átê-wataama kemmá Áánûqtuma tíkáae téna tímikaiye. min-áté-wátáámá Áánûqtuma keqtaá íráqôniq umátíkái-nakoni tágama-yataakoqtaba wáiyé.

¹² keratái uyátárai-nakoma Ítu Káríqtoma wení mayaímá mayánúnayaba kemmá akoqnáámá umaatamá tímikaiye. minnáyaba kemá wekáq “tíkáiye” kétune. wemá kemmá aúyatikarena

keqtabá itáiq-itaiq kéipoaq kemá kanaaráq wení mayaimá mayánúnayaba kemá timuqá kémaraune.

¹³ naayóbáqá kemá wení waayúkama mamá táiq umáyikeq wemmá timá táiq umákeq áyoqa atáunamanibo Áánûqtuma wení paru-yátáákómá kemmá tímikaiye. áraimma kemá nôrawabi únna-yataaqtabama mi-kánááráqá íma tágama arútáraunanaboana wení paru-yátáákómá tímikaiye.

¹⁴ kerátái uyátárai-nakoma wení íráqô-qtataaqnapo kemmá yawááq-umatikaraiye. itáiq-itaiq í-yátáákáráq arummá amí-yátáákáráq Ítu Káríqtonopake kemmá maqmá ógikaiye.

¹⁵ maamin-áímmá kemá tenúnnaḡa minná áraipoaq keráwáqá máqtemma min-áímmá matéraq yáqtoqma akoqnáá oro. Ítu Káríqtoma waayúkati kúmiqá maqtuwánîqtaba maa-márábímmá kukáiye. kúmiq-wayukati aúkápikemma kemá mú mikákáá táwî-naqune.

¹⁶ miráimanibo kemá táwîgoma ôriq uráunamanibo Áánûqtuma kemmá wení paru-yátáákómá tímikaine. mirá únayaba Ítu Káríqtoma wení íráqô-qtataaqá mútûq pááq urái-qtataakoma kemmá kanaaráq tímíniye. miráipoata káqo-kayukama yemá aónamma Áánûqtuma kaayoné kemmá kéumatikainatama yemá áaimma átáma Ítuqtaba itáiq-itaiq ínoe. yeráwákáráq matúq-matuq umá mái-auwaraimma mayánoe.

¹⁷ Áánûqtuma matúq-matuq umá yabi í-náqíye. wemá íma kanaaráq puíniye. ketáámá wemmá íma aónanunataamanibo wemá wenamáa maníqíye. aati-aatimá matúq-matuq umá máigaraq yaagumá

tágama-yataakogaraq wekáq mááye. miráuma waino.

¹⁸ Tímotio, ketí iyápô, maamin-áímmá yáqtoqma akoqnáá ikáae téq kemá kétune. naayóbáqá eqtábá amuné-áímmá tirááne. Tááqtaamma ááíqa umákanonama min-áímmá minná ení iyebómíye.

¹⁹ itáíq-itaiq umá mái-yataaqa yáqtoqma akoqnáá uréwaq Áánûqtun-aurakaqa agaemá í-yátááíriqa íma uwo. yaímma-wayukama Áánûqtun-aurakaq yigaeyábá o-yúmá yeqtí itáíq-itaiq í-yátááqá yawítíyukaiye.

²⁰ Áíménéiyatikaraq Érékáánaragaraq yenákátí itáíq-itaiq í-yátááqá yawítíkuraitaq kemá yenákámá Tááqtaani ayáápi iyuwáune. mibáq máeta yenákámá Áánûqtuqtaba timá táwîq íumakain-aaimma mayáyóye.

2

¹ áqnáabaqa keráwáqá máqte-kayukayaba nunamummá tígáae téq kéitaune. keráwáqá nunamummá kéteqa Áánûqtukaq nóiqtababi iyámma ítama aónaaro. wekáq nóiqtababi káqo-yuma íyaqtabagaraq ítama káoneraq “tíkáiye” téraq káqo-yuyaba tero.

² yabíkáa-kayukagaraq kámááni-wayukagaraq yeqtábá nunamummá tero. mirá éqa ketáámá kaayoné-yátáápi arupú-aaikaraq Áánûqtugaraq waayúkati yúrakaqa kanaaráq mánunatae. maaminnáma íráqô-qtataaqa wáitana atóbamakainakoma Áánûqtukaq amuq-yatááqá kéwaiye.

³ missing?

⁴ miráipoata nunamummá kétenanataa káqo-yugaraq yeqtí kúmiq-yataapike atóbaigaae téna

kéitaiye. miráinata yemá árain-aikaraq máqtemma árai-qtataakaraq aónanoe.

⁵ kímora maníkáá-náqá máimma minná Áánûqtue. min-nákómá waayúkagaraq Áánûqtugaraq mamá mórabi áíkuyikaimma minná wenamáa Ítu Káríqtoe.

⁶ keqtáá kúmiq-yataapike ayúqtikanenataa Ítuma minnáyaba pukáíye. wemá pukáimma mikánáaráqá Áánûqtuma awaaméqá umákaitana minnágoma keqtáá tiráátiraimma Áánûqtu máqtekayukama kúmiq-yataapike yiwíqma paábaq yikéna wetábá wenôpaq yiwíránáae téna kéíye.

⁷ minnáyaba Áánûqtuma kemmá káqo-kayukama Áánûqtuqtaba íma ítaraa-kayukayopaq timátíkaraiye. kemá kaaqaari-áímmá íma kétupo árain-aimma kétune. yeqtí yúrapaq kemá itó-ureq Ítukaq itáíq-itaiq í-yábágáráq árai-qtataaqtabagaraq kétima-yimune.

⁸ miráitaq máqten-aukapake-kayukama aokaq-wáyúkáráa umá Áánûqtukaq nunamummá tígáae téq kétune. mirá étama yeqtí iyáámma Áánûqtukaq múte yauyéta yemá unítíqa íma téta íyámma íma oro.

⁹ ókaraq aaramá unáákáqtôma ínômma máqtekayukama yúramma atáá-umayimi-unakaqtoma íumatoraignae téq kétune.

¹⁰ min-nóínímmá náayuwabi Áánûqtumma yirummá ámê-yuma yemá káqo-yuma íráqôníq umáyíkáaro.

¹¹ yemá mayánétama yaákareta máeta yirááti-nakomma mamá yikaq ákáaro.

12 kemá aaragómá waagómmá yiráátéta yabíqyikaiyabama íma kétima-yikaune. yemá paá yaákareta máero.

13 taákaq máráaro. Áánûqtuma Áátaamma áqnáabaq tarôq umákena anaaékaqa Íbimma tarôq uráiyé.

14 naayóbáqá Áátaamma ímibo Íbimma Tááqtaama makátítana wemá Áánûqtuni ámáan-aimma arátaiye.

15 miráitana aaramá yemá iyápóma maqyikétama Ítukaq akoqnáá umá itáíq-itaiq kéeta káqo-yuma yirummá kéyimeta Áánûqtukaq yimuqá marakánáae tíyanama yemmá Áánûqtuma wetábá wenôpaq yauwéqma yiwirániye.

3

1 kemá túnna-aimma minná árain-aine. móra-nakoma Ítuni waayúkati kawáá-náqá mánena íráqô-qtataare.

2 Ítuni waayúkama móra-iyakaq maréta itáíq-itaiq kéo-kayukati kawáá-nákómá wení otaammá íma waíno. wemá kímora-inimma maráino. táwî-aaikomma íma ayuwaínana wemmá yabírakaino. waayúkati aúpáq-áímmá íma timá abarokáq íno. káqo-yuma nóiqtababi íyaqtabama aúyánámmá itáino. wemá pááqyamma íyimena taíbaq kéyimena namuq-wáyúkámá yíwîqma wení naaúpaqa yikaíno. mirá éna wemá íráqôñiq umá yirááti-naqa maíno.

3 wemá íma aíbôq-nomma néna neginaagí umá waayúkama áyámma umáyikena wenamáárîq íma yáqtoqma akoqnáá émananibo wemá paá kaayoné íno. mónekaqa aúyánámmá íma maráino.

⁴ wení aara iyápóraq akoqnáá umá yabíkáinata wení iyápó-annama wenáama wáráaro.

⁵ miráuma móra-nakoma wení aara iyápóma íma kawáá umá aruténama Áánûqtuni waayúkaraqa náaraq umá kanaaráq káwáá ínáyô?

⁶ miráuma aúgemma áaimma átáma itáíq-itaiq ínna-nakoma kawáá-náqá íauraino. mirá éna aúma mamé uiyábáé. Tááqtaama mirá éna Áánûqtuni aammá yúwáitana wemmá Áánûqtuma yawááq-umakaraine.

⁷ káqo-kayukama itáíq-itaiq kéo-yubikemma aamá íma kéitaa-kayukabikemma wemmá yemá yikaq múte ákáaro. yemá weqtábá táí-aimma tímákaiyanama Tááqtaani waakápi amáginiye.

⁸ móra-iyakaq maréta itáíq-itaiq kéo-kayukabike yíwáqnaa í-wáyúkámá máqte-kayukati yúrakaga íráqôniq umá máero. máqte-kayukama kanaaráq yekáq kamuqá itánoe. yemá aíbôq-nomma néta neginaagi íyoro. yemá aúyababa íyoro.

⁹ árain-aimma akoqnáá umá yáqtoretawaq Áánûqtuni aúrikaq yigaemá íyoro.

¹⁰ miráuma áqnáabaqa yemá mi-káyúkámá maqmá aonaiyata yemá uyátetama yíwáqnaa í-wáyúkámá kanaaráq máinoe.

¹¹ yeqtí yínáaqmaqa yemá máqte-kayukati yúrakaga íráqôniq oro. yemá waayúkati yáama íma tímá waéqmeta uréire oro. yemá táwí-aaikomma ayuwaíyana íma yabíqyíkáaro. yemá kaaqaari-áimmá téta moyámmá íma máyáaro.

¹² móra-iyakaq maréta itáíq-itaiq kéo-kayukabike yíwáqnaa í-nákómá wemá kímora-inimma maréna wení aara iyápóraq yabi íno.

¹³ mi yíwáqnaa í-wáyúkámá íráqôniq umá

mayaimá mayaiyatama máqte-kayukama yemmá yikaq yikánoe. Ítu Káríqtokaq itáíq-itaiq í-yátááqtábá wení akoqnaágarraq tínoe.

¹⁴ maamin-áúbámá kágayeqa kemá emmá pááqya-kanaabi yaónanae téq kéitaune.

¹⁵ miráimanibo pááqya-kanaabimma kemá íma yennamá maan-áúbágómá Áánûqtuni waayúkama nôrabi ínô-qtataaqtaba emmá kétima-amiye. matúq-matuq umá mái-Aanuqtuni waayúkama minná Ítuqtaba móra-iyakaq maréta máa-kayukaae. yemá árain-aikomma kéyaqtoraae.

¹⁶ Ítuma ketáái itáíq-itaiq-yataakon áaine. min-ánó-qtátáákómá keqtaámá táaqa karáíye. minná

¹⁷ maa-marábí-káyúkámá wemmá wayúkaraa umá aónaraawana

Aokaq-Áágómá wemmá kanaaráq umákáitata

Áánûqtunopake kaqtó-wayukama wemmá aónaraae.

máqten-aukapake-kayukama itó-uma

ánateta weqtábá tirááe.

waayúkama wekác itáíq-itaiq urááne.

anaaeékaqa Áánûqtuma wemmá awíqmena wení márûpaqa utáíye.

4

¹ Aokaq-Áágómá timá kétagaiye minná yaímma-wayukama anaaékaqa itáíq-itaiq í-yátáápíkemmá yuwéta waeránoe. yemá kaaqaari-áágóní anaaé waréta waátáagoma yiráátinnaiq ínoe.

² maaminnámo yirááten-aimma kaaqaari-wáyúkábiké kéíye. maami-kááqáári-áímmá yirááten-aimma yúyánápímmá kubaútônikaá umá

wamá akoqnáá éna kawaamá yóipimma kubaúma péqmaraanikaa kéiyé.

³ yemá téta “aaramá mayikaímá minná otaamíye.” kététa yaímma-aawaqtaba “íma naaro” kéte. miráimanibo Áánûqtuma min-ááwáqá naíyábá tarôq uráitata Ítuni waayúkama yemá Áánûqtukaq “tíkáiye” téta kénaae. yemá árai-qtataaqa kéitaae.

⁴ máqte-qtataaqa Áánûqtuma tarôq uráimma minná íráqômiye. yaímma mirán-ááwáqá íma awéqtátuwanomanibo paá kémayeraq Áánûqtukaq nunamupí “tíkáiye” tero.

⁵ Áánûqtuni wataáama yorauté wekácq nunamummá tígógáraq mi-kááyáq-yátáákómá mamá aáwakomma aokariq umá íráqômma káuqyikaiye.

⁶ emá maamin-áímmá enábâqawaayuma timá-yimema Ítuqtaba emá wení íráqô-mayai-naqa mánone. mirá éma mi-qtátááqtábá emá áqa ítama arútare wakáanama akoqnáá umá itáíq-itaiq ínóne.

⁷ miráimanibo paá-wataagaraq mi-máníq-áímmá íma Áánûqtuqtaba paábaq yuwaao. Áánûqtun-aaimma ítama tágaao.

⁸ enaúgomma mamá akoqnáá ínônnama minná paá pááqya-qtataaqa wáibo ení arun-íyápómá mamá akoqnáá ínônnama minná anó-qtataare. minnágoma aúwaraimma íbêkaraq anaaékakaraq emmá amíniye.

⁹ maamin-áímmá árain-aimmibo matéwaq itáíq-itaiq uwo.

¹⁰ matúq-matuq umá mái-Aanuqtuma ketáámá weqtábá kamuqá kéiteqtaaboaqtaa

kamáa kááeqtaa akoqnáá umá kémayaunatae. wemá mimórá-wáígómá keqtaámá Tááqtaani ayáápike kématiyuwaiqtaae. máqte-kayukama kémaiyuwaimanibo itáíq-itaiq kéo-yuma áqnábariq umá kémaiyuwaiye.

11 maamin-áímmá akoqnáá umá aarawaamá yiráátiyo.

12 eqtábámá yemá téta “maabumá pááqyan-iyapoe” tínômanibo emá Áánûqtun-aamma waráyaama iyúwénatawaq yemá emmá aayoq oro. ánibo íráqô-kataagaraq íráqôn-aaimma keyiraatewaq káqo-yuma arummá yiméwaq Ítuqtaba akoqnáá umá itáíq-itaiq kéewa qúmiq-yataariq íuwo.

13 kemá yénúnnama emá Áánûqtuni watáama waayúkati yúbáqá keyorautewaq kétima-yime yiráátiyo.

14 Áánûqtuma móra-yataaqa emmá ení mayaíyábámá ámikaiye. Áánûqtuni amuné-wáyúkámá yemá tiráamma Ítuni waayúkama móra-iyakaq maréta máe-yuti kawáá-wáyúkámá iyáánapo emmá ánekukaa-tupaama matáane. miráuraipoaa mi ámikai-qtataaqnapo emá mayaí mayaa.

15 minnáyaba emá aúyánámmá ítama akoqnáá uréwaq mirá uwo. máqte-kayukama ení íráqôn-aaimma káonaiyana anókariq umá anómma aurániye.

16 aati-aatimá ónna-yataakaraq yirááténa-yataaqtabagaraq yabíqma arutaa. mirá kéinana Áánûqtuma emmá matúq-matuq umá mái-auwaraimma aména káqo-kayukama náayubi enáama itaíya-yugaraq yemmá matúq-matuq umá mái-auwaraimma yimíniye.

5

¹ anónuqmagopimma aamá íma ma maránômanibo enaboráá umá watáama timá aménaiq umá tíma-amiyo. awaayatí-wáyúkágáráq enábâkokaa umá mirá-umayikaa.

² aaragókáráq enanókaa umá mirá-umayikaa. in-aarú-anaamma enámánaakokaa umá íráqôn-aaimma mirá-umayikaa.

³ ketoq-nóinímmá áraimma yenamáa máe-yuma yemmá tikaq múte yíkáaro.

⁴ miráimanibo ketoq-nóinímmá wení iyápóabi wení aráárómá máetama yemá wemmá kawáá-umakaaro. miráuma Áánûqtuma tiníq umá yemá anónnáma yeqtí yinóboyugaraq yiráaráókáráq mirá-umayikaaro.

⁵ árai-ketoq-noinimma yemmá kawáá-umayikai-wayukama íma máawana yúyánámmá Áánûqtukaq káme. wágááwabi nokáamma yemá Áánûqtukaq nunamupí yíwáqnaa íyábá tíq-tiq kéoe.

⁶ miráimanibo mi-kétóq-íníkmá wemá paá aábê kuye íyábámá aúyánámmá ítái-waigoma wemá aúwaraimanibo Áánûqtun-aurakaq pukuráaraq-naraa kéie.

⁷ min-nóinímmá maamin-áímmá timá yímínatawaq anaáé warétama íráqôníq umá mánoe.

⁸ ánibo móra-nakoma wemá wení móra-anna-wayukagaraq áqnáabaq wení naaúpaq máe-yuma íma yíwáqnaa énama wemá ítáíq-itaiq umá mái-yataapike kéwaeraiye. ítáíq-itaiq íma kéi-nakoma táwî-naqanibo min-nákómá wemá uyátá-maqma táwî-naqa máie.

⁹ yíwáqnaa íyábá móra ketoq-íníkmá wení kar-itimaatimá netuqyaammá (60) uráina-waigomma

yíwáqnaa ínîqtaba wenáwîqa agayaa. min-íníková kímora-nakare téna máqe-uraina-inimma maíno.

10 wení iyápó-annama íraqôniq umá yirááténa namuq-wáyúkámá wení naaúpaqa yiwíqma yikéna Áánûqtuni waayúkama yítuqa tete umáyikena yíwáqnaa kéena kéqokeq-wayukama yeqtí ummaa-yátááqá wái-yuma yíwáqnaa uráina-waigon-awíqa agayaa.

11 aúge-ketoq-noiniti yíwîqa íagayaa. yeqtí yúyánáková ôriq ínataboata yeráwáqá waamá óqa mayéta yeqtí yúyánámmá waagópi akoqnáá umá amínoe. mirá kéeta Ítu Káríqtonopake waeráiyata

12 waayúkama yeqtábá tínoe: “yemá Ítuqtaba itáiq-itaiq í-yátááqá íma yáqtoqma akoqnáá kéoe.” téta tínoe.

13 minnágaraq maamin-aúgé-kétóq-nóinímmá iyáátámma íkuyeta naaúqtaba-naauqtaba uréire kéeta káqo-yuma nôrawabi o-qtátááqtábá timáeta kéeneta naaúqtaba-naauqtaba kéyautoe. yeráwáqá íma tewain-áikáráq paá kétepoana ummaa-yátáákáráq ááiq-yataaqa pááq íniye.

14 miráitana minnâ íraqôpoata aúge-ketoq-noinimma yemá kanaaráq óqa waamá matéta iyápóma maréta yeqtí naa márûkaq yabí éro kétune. miráinaqtaa ketáái namuro-wáyúkámá maamináyatabama aamá íma timá-tikanoqtaae.

15 yaímma ketoq-nóinímmá itáiq-itaiq í-yátáápíkémmá áqa yuwéta waéqma Tááqtaani anaaé kéwaraae.

16 miráimanibo móra-waigoma ketoq-íníkoní naaúpaq máina-waigoma wemá Ítukaq itáiq-itaiq kéenama ketoq-íníkovámmá yabíqma íraqôniq

umákaino. miráinata Ítun anaaé kéwaraa-kayukama móra-iyakaq maréta máa-yuma yemá mi-kétóq-íníkómmá íma áwáqnaa ínôbo káqomma náayubi yenamáaraq máe-ketoq-noinimma yemmá yíwáqnaa ínoe.

17 Ítuni waayúkabimma kawáá-wáyúkámá íráqôniq íyaqa keráwáqá yemmá yagaroqtamá yaaguyábôro. áqnáabaqa náayubi yemá Áánûqtun-aama timá-yimeta yiráátiraiya-yuma yaaguyábôro.

18 minnáyaba Áánûqtuni watáama agamatá-kánnáágómá maará kétiye: “móra-iyakoma ení mayaímá kémayain-aama aáwaqa paá amiyo.” ániibo “mayái-nákómá wení meyámmá meyánîq oro.” téna kétiye.

19 móra-nakoma kawáá-nákóní aúbi maráinaama wenáama íma itaao. kaayarábi kaumo-wáyúkámá yemá mimórá-áímmá téta aúbi maráiyaama min-áímmá itaao.

20 ániibo wemá yaímma otaammá kutáinaama waayúkati yúrikaq min-áímmá timá uwaa iyo. mirá éma máqte-kayukama mamá kékén umáyikanone.

21 Ítugaraq Áánûqtuma wení aokaq-káqtó-wáyúkátí yúrikaqa emá maamin-ámáán-áímmá waráikáae téq kétima-amune. móra-nakoqtabama “ketí aanábóé” ítiyo. ímiye. maamin-ámáán-áímmá minnâ máqte-kayukayaba mórai qéiye.

22 íma kabe-kabe umá móra-nakoma uyátárai-nakoni mayaímá mayaíyábá aneqá ayáánapo ánekuyuwu. abo min-nákómá kúmiq-yataariq kéinaama wetê yagaroqtamá kúmiq-yataakoqtaba íma mánone.

²³ karímá netuqyaa-kánaámá kémayema paá non-úrámá íma nanónnamanibo yaímma wááéni-nomma áyapike aíqa ínîqtabama naao.

²⁴ yaímma-wayukati kúmiq-yataaqa abarokáq itaqtáá aónatuwaunanataa anaaékaqa móra-nakoma aúbi kémaraiye. miráimanibo yaímma-wayukati kúmiq-yataakoma aúpáq wáqena anaaékaqa abarokáq kéiyé.

²⁵ móraiq umá yaímma íráqô-mayaigoma abarokáq wáiyé. ánibo yaímma íráqô-mayaigoma páátákáá íma abarokáq kéimanibo maamináogaraq máqte-tupaama aúpáq íma wániye.

6

¹ yeráwáqá kaqtó-wayukama náayuwabi meyámmá íma mayéq paá-mayaima máyáayuma yeráwáqtí kawáá-nákómmá múte yikaq ákáaro. miráiyana ma móra-waigoma íma kanaaráq Áánûqtun-awiqtababi ketáámá yiráátúnna-yataaqtaba timá táíq ínoe.

² yeráwáqtí kawáá-nákómá Ítuqtaba itáíq-itaiq kéi-naqa weqtábámá yeráwáqá táwî-tuyanamma íma ítá-yakaaro. miráimanibo yeráwáqá kawáá-wáyúkágáráq Ítuqtabama yewátánónáráá kéoe. kawáá-nákómá itáíq-itaiq o-yúmá wekáq mayái máyáa-yuyabama ôriq umá kákaibo wení mayairáq akoqnáá oro.

emá maamináyaba kényiraatewaq timá-yimiyo.

³ náayubi káqon-aikomma kényiraatetama yemá ketáái uyátárai-nakoma Ítu Káríqtoni watáagote móraiq íkeeta ketáátê yagaroqtamá móraibo íma Ítuqtaba itáíq-itaiq kéoe.

⁴ ímiye. móra-nakoma mirái-waigoma wemá we-naúma mamé kéuyena móra-yataaqtaba íkétaiye. wemá paá áyan-aiqtaba kákaiye. wemá káqo-kayukama kárún-aimma timá-yikena unítípi mamá kéyikaiye. miráitata waayúkama wenáyôq-wenayoqa ayéta káqowa-kaqowaqtaba kamuqá íma kéitaae.

⁵ ániibo mi-káyúkámá yúyánámmá móragaraq íma kéitaae. árain-aikoma yúyánámmá íma itétaboata unítíq-ain-aatuqma kéte. yemá yúyánámmá itáamma monoq-áikómá paá “móneqa ôriq umá mayái ámiye” téta kététa taígani-qtataaqa mamaréta mánœe.

⁶ áraine. móra-nakoma oótamma mamá áikuiyataba íma akáinanama monoq-áikómá kanaaráq taíbaq-yataaqa wemmá amíniye.

⁷ mi-kánáaráqá ketinótaama kématikaawataama nõi-qtataaraq matokéqtaa abarokáq uráunataabiyo? móra-yataakaraq ímiye. ketáámá púyôna-taoqa nõi-qtataaraq matokéqtaa kanaaráq ónúnataabiyo? móra-yataaqa ímiye.

⁸ minnáybataa ketáámá unáákáqtôwabi aáwaqa kémayeqtaama kanaaráq umátikaniqtaae tenúnatae.

⁹ náayuwabi taíbaq-otamma maraíyábá yíkái-yuma Tááqtaama yemmá kémakatiye. waayúkama mirán-áíbóq-yátááqtábágáráq áwáábíq-yataaqtabagaraq kéyikainanama Tááqtaama yemmá yabitimáe kukéna yawarápamayikaniye.

¹⁰ móneqtaba ôriq umá akáin-nakoma taígani táwî-yataakoma áaimma kátaiye. yaímma-wayukama mónekoni anaaé wáráa-yuma yeqtí itáíq-itaiq í-yátááqá Ítuni aapakémmá yukáawanaboana yeqtí ummaa-yátáákówábi yirummá í-yátáákómá taíbariq kéiye.

11 emá Áánûqtun-amopo maami-qtátáápi kémmá nékaq mááo. Áánûqtun-aurakaq katekoîq umá maqmá aónaao. Áánûqtuni aammá waraao. Ítukaq itáíq-itaiq umá yáqtoqma akoqnáá uwo. káqo-kayukama arummá yimiyo. ení mayaíráq máewa q kaayoné umá mááo.

12 itáíq-itaiq umá mái-yataaqa yáqtoqma akoqnáá ínônama yaímma-taoqa ááikaa uráimanibo minná íráqô-qtataaqtaba wáíye. minnáyataba maami-íráqôn-ááíqá uwo. íráqôn-anonnama mayáínônama minná matúq-matuq umá mái-auwaraimma mayaa. emá taíbaq-wayukati yúbáq itó-ure “uyátárai-nakoni aammá waránúne” ténana mi-kánááráqá Áánûqtuma emmá matúq-matuq umá mái-auwaraimma mayaíkáae téna emmá ááyaraine.

13 Áánûqtuma aúwaraikon áaimma wenaúrakakaraq Ítu Káríqtoma wetábá wení áaiqtaba akoqnáá umá Pótíatí-Páíratini aúbáq tirái-naqa wenaúrakakaraq kemá emmá wakúyakaraune.

14 emá maamin-ámáán-áímmá kéwarewaq miráuma akoqnáá kéinana kerátái uyátárai-naqa Ítu Káríqtoma kumínî-kanaaraq wíno.

15 Áánûqtuma Ítumo kumínî-kanaayataba tíniye.

Áánûqtuma máqtemma íráqô-qtataakon áaikaraq we-namáa máqte-qtataakomma yabíkái-naqiye.

máqtemma anómma yabíkáa-kayukati yabíkái-naqiye.

máqtemma uyátáraa-kayukati uyátárai-naqiye.

16 wemá wenamáa íma puí-náqiye.

wemá ópí máin-aukapaq móra-waigoma waaqókáqá íma kanaaráq yíniye.

móra-nakoma wemmá íma aónarena móra-nakoma
 íma kanaaráq aónaniye.
 yaaguyabí-yátáákáráq akoqnáágaráq íma ánatena
 wekáq waíno.

miráuma waíno.

¹⁷ oótamma taíbaq maráa-kayukama maará
 téq timá-yimiyo: “keráwáqtí taíbaq-otaqtabama
 keráwáqtí túma íma mamé úyoro. aati-aatimá
 mónékoma íma tíwáqnaa ínibo keráwáqá túyánámmá
 minnáraq ímaranomanibo Áánûqtukaq túyánámmá
 máráaro. wemá máqte-qtataaqa keqtaá mamá
 timuqá maráí-yátááqá kétimiqtatae.

¹⁸ maará té yemmá timá-yimiyo: “káqo-
 yu íráqôniq umáyikeraq aati-aatimá keráwáqtí
 oótamma káqo-yute yainánôqtaba yokaa umá
 máero.” téaq timá-yimiyo.

¹⁹ mirá étama anaaékaqa yemá íráqô-qtataaqa
 mayánômma minná min-áúwaráímmá áraimma
 aati-aatimá matúq-matuq umá mániye.

²⁰ Tímotio, ení itáíq-itaiq umá máí-yataaqa
 Áánûqtuma emmá ámikaimma yabíqma arutaaq.
 paá-wataagaraq kaaqaari-áíkáráq yirááten-
 aipikemma nékaq maéwaq min-áíqtábámá unítíqá
 ítiyo. yaímma-wayukama kaaqaari-áímmá
 yirááteqtabama “itaí-yátááré” kétémanibo yeráwáqá
 kárabaae.

²¹ yaímma-wayukama kaaqaari-áíqtábá itáíq-itaiq
 kéetaboata Ítukaq itáíq-itaiq ínôqtabama íbáqyukaae.

Áánûqtuni íráqô-qtatakoma keráwáqtê waíno.

áugen-anona-anon-aimma
Genesis 12-22 and The New Testament in the Usarufa
Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen na sampela hap Buk Stat long
tokples Usarufa

copyright © 1980 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Usarufa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 31 Aug 2023

0cfeeb85-a1ae-5e2f-a3f0-4c221d1d6c84